

Sygn. akt III Kp 81/13

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział III Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Artur Szymański

Protokolant: Anna Stopa

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej Kraków – Prądnik Biały

w Krakowie – nikt się nie stawił

po rozpoznaniu w sprawie o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

zażaleń pokrzywdzonych F. A., B. N. (1) oraz pełnomocnika pokrzywdzonego B. N. (2) na postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej Kraków - Prądnik Biały w Krakowie

z dnia 27 grudnia 2012 roku, sygn. akt 1 Ds. 1149/11 o umorzeniu śledztwa,

na podstawie art. 329 § 1 i 2 k.p.k., art. 437 § 1 k.p.k. i art. 465 § 1 i 2 k.p.k.

p o s t a n a w i a

zażaleń pokrzywdzonych F. A., B. N. (1) oraz B. N. (2) nie uwzględnić i zaskarżone postanowienie utrzymać

w mocy.

UZASADNIENIE

Postanowieniem Prokuratora Prokuratury Rejonowej Kraków - Prądnik Biały w K. z dnia 27 września 2012 r., umorzono śledztwo

w sprawie doprowadzenia w celu osiągnięcia korzyści majątkowej,

w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru

w okresie od bliżej nieustalonego dnia 2008 r. do bliżej nieustalonego dnia maja 2009 r. w K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w wysokości 318 413 zł na szkodę (...) B. N. (1), 17 000 zł na szkodę FHU (...) F. A., 421 708 zł na szkodę (...) sp. z o.o. oraz 111 782 zł na szkodę FUPH (...) B. N. (2) za pomocą wprowadzenia w błąd wymienionych podmiotów co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania zapłaty wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane na osiedlu (...) w Z., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., z uwagi na fakt iż czyn ten nie zawiera znamion czynu zabronionego, tj. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

W treści uzasadnienia Prokurator wskazał, iż w zakresie czynu opisanego w części dyspozytywnej przedmiotowego postanowienia toczyło się już odrębne postępowanie o sygn. akt 4 Ds. 1229/10 nadzorowane przez Prokuratorę Rejonową Kraków - Krowodrza w K. zakończone wydaniem prawomocnego postanowienia o umorzeniu śledztwa, wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego (4 Ds. 1229/10, t. XII, k. 2446). Nawiązując do przebiegu powołanego śledztwa – którego akta załączono do niniejszej sprawy - Prokurator wskazał, że poczynione w jego toku ustalenia faktyczne pozostają aktualne również na tle przedmiotowego postępowania. Analiza akt tego postępowania 4 Ds. 1229/10 wskazuje, że wykonawcy osiedla (...) zawierali umowy z firmą (...) sp. z o.o. od 2007 roku, zaś problemy z płatnościami pojawiły się znacznie później, natomiast wcześniejsze zaległości regulowane były przez spółkę na bieżąco.

Ponadto pokrzywdzeni mieli świadomość, że spółka ma problemy z regulowaniem płatności, co w swoich zeznaniach potwierdza także pokrzywdzony B. N. (2) (t. I, k. 4). Wniosek taki wynika również z lektury załączonej do akt sprawy 4 Ds. 1229/10 obszernej korespondencji pomiędzy (...) sp. z o.o., a pokrzywdzonymi podmiotami.

Prokurator zaznaczył, że brak jest w niniejszej sprawie podstaw do przypisania osobom reprezentującym firmę (...) sp. z o.o. działania z zamiarem kierunkowym oszustwa. Powyższe potwierdzać ma fakt, że firmy pokrzywdzonych współpracowały z (...) sp.

z o.o. od 2007 r. (zeznania pokrzywdzonych B. N. (2) t. I, k. 4, 23-24; F. A. t. I, k. 126, B. N. (1) t. I, k.128) i do połowy 2008 r. firma ta regulowała duże zobowiązania wobec pokrzywdzonych. Następnie kiedy zaczęły się problemy z płatnościami osoby działające w imieniu spółki starały się chociażby częściowo regulować zatory płatnicze - m. in. K. W. w dniu 10 października 2008 r. w biurze przy ul. (...) w K. wypłacił B. N. (2) kwotę 15 000 zł tytułem wynagrodzenia za wykonane roboty. Wreszcie na brak zamiaru oszustwa po stronie osób reprezentujących (...) sp. z o.o. wskazywać ma okoliczność, iż zarząd tej spółki wyraził zgodę na cesję na rzecz podwykonawców części swoich wierzytelności wobec inwestora głównego, co doprowadziło do uregulowania niektórych zaległości finansowych (4 Ds. 1229/10 t. IV k. 692,698, 721, 722, 724, 726, 727).

Na marginesie Prokurator podniósł, że zgromadzony w toku niniejszego śledztwa materiał dowodowy nie wskazuje, aby pomiędzy (...) sp. z o.o., a (...) sp. z o.o. dokonywane były jakiegokolwiek transfery majątkowe, czy zawierane inne transakcje, bądź kontrakty poza zobowiązaniem wynikającym z pożyczki w wysokości 116 000 zł, którą spółka (...) sp. z o.o. dofinansowała spółkę (...) sp. z o.o. Także analiza akt postępowania upadłościowego (...) sp. z o.o. oraz zawartych w nich sprawozdań syndyka oraz opinii, nie daje w ocenie Prokuratora podstaw do twierdzenia, iż doszło do „wyprowadzenia majątku” z (...) sp. z o.o.

W oparciu o powyższe ustalenia, Prokurator uznał, iż ujawnione okoliczności sprawy nie wskazują na realizację przez osoby reprezentujące spółkę (...) sp. z o.o. znamion przestępstwa oszustwa.

Na przedmiotowe postanowienie zażalenia złożyli pokrzywdzeni B. N. (2), B. N. (1) oraz F. A..

Skarżący B. N. (2) oraz F. A. w tożsamych w swej treści zażaleniach wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Prokuraturze Rejonowej Kraków – Prądnik Biały w K..

Skarżący podnieśli, że zebrany w sprawie materiał dowody wskazuje, iż osoby reprezentujące (...) sp. z o.o. działały w celu osiągnięcia korzyści majątkowej poprzez wprowadzenie w błąd skarżących, doprowadzając ich do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, co realizuje znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. Ponadto skarżący wskazali, że Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w K. w sprawie o sygn. akt X Gup 22/09/3 uchylił postanowienie o ogłoszeniu upadłości likwidacyjnej (...)sp. z o.o., co ma w ich ocenie świadczyć o tym, iż spółka ta złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości jedynie w celu uniknięcia wykonania zobowiązań, w tym w szczególności wobec skarżących.

B. N. (2) i F. A. podkreślili dodatkowo, że (...) sp z o.o. nie wykonywał zobowiązań wobec nich, gdyż wydatkował środki pieniężne otrzymane od inwestora zastępczego (...) sp. z o.o. na rzecz podmiotów powiązanych, to jest w szczególności firmy (...) sp. z o.o. W konsekwencji istnieje w ocenie skarżących wysokie prawdopodobieństwo, że część faktur VAT, na podstawie których (...) sp. z o.o. wydatkował środki pieniężne otrzymane od inwestora zastępczego (...) sp. z o.o. nie odzwierciedlała rzeczywistych zdarzeń gospodarczych i została wystawiona jedynie w celu stworzenia pozoru niewypłacalności (...) sp. z o.o. oraz uniknięcia wykonania wymagalnych zobowiązań spółki. Skarżący wskazali ponadto, że osoby działające w imieniu (...) sp. z o.o. nie informowały ich o pogarszającej się sytuacji finansowej firmy, a ukrywając ten fakt, tym samym wprowadziły skarżących w błąd i popełniły na ich szkodę przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.

Wobec powyższego konieczne jest zdaniem skarżących przeprowadzenie w przedmiotowej sprawie dowodu z historii rachunków bankowych (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o., co pozwoliłoby ustalić przepływy finansowe między tymi podmiotami

i wykazać, czy czynności prawne między nimi zawarte miały charakter rzeczywisty, czy pozorny. Niezbędnym w ocenie skarżących jest również przeprowadzenie dowodu z historii rachunków bankowych podmiotów, na rzecz których (...) sp. z o.o. wydatkował środki pieniężne otrzymane od (...) sp. z o.o. z tytułu wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez skarżących, co miałyby umożliwić ustalenie, czy podmioty te w krótkim okresie po otrzymaniu środków pieniężnych od (...) sp. z o.o. nie wypłacały ich, co z kolei wskazywałoby, że były one zwracane na rzecz (...) sp. z o.o. i potwierdzałoby fakt popełnienia przez osoby działające w imieniu (...) sp.

z o.o. przestępstwa oszustwa na szkodę skarżących.

Pokrzywdzona B. N. (1) zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła obrazę prawa materialnego tj. art. 286 § 1 k.k. poprzez błędne uznanie, że działania osób reprezentujących (...) sp. z o.o. nie zawierały znamion czynu zabronionego. W konsekwencji wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Prokuraturze Rejonowej w celu ponownego przeanalizowania stanu prawnego i podjęcia nowej decyzji w przedmiocie zasadności skierowania aktu oskarżenia.

Skarżąca podniosła, że jej zdaniem osoby reprezentujące (...) sp. z o.o. od samego początku współpracy firm, działały z zamiarem oszustwa, początkowo terminowo wpłacając należności, by później po rozszerzeniu współpracy na wykonawstwo od połowy 2008 r.,

a tym samym na większe zlecenia, oszukać skarżącą swoimi podstępными zabiegami, poprzez mylne wyobrażenia o rzeczywistym stanie rzeczy, nie mając zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania zapłaty wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane. Był to w ocenie skarżącej bardzo prosty sposób na osiągnięcie korzyści majątkowej zważywszy na to, iż w chwili zawierania umowy firma (...) sp. z o.o. była zadłużona na znaczną sumę pieniędzy, o czym nie informowała, a wręcz przeciwnie początkowo zapewniała o dobrej kondycji finansowej, informując później o chwilowych trudnościach, co w takiej sytuacji oznaczało, że firma (...) sp. z o.o. nie miała żadnej możliwości wywiązania się z istniejącego zobowiązania, a zatem nie miała zamiaru zapłaty pieniędzy za wykonaną usługę. Zachowanie osób reprezentujących (...) sp. z o.o. było zatem według skarżącej ukierunkowane na określony cel, to jest osiągnięcie korzyści majątkowej, a ich działanie wyczerpało znamiona czynu zabronionego z art. 286 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenia pokrzywdzonych nie są zasadne, a podniesione w nich zarzuty są chybione. Sąd w pełni podziela i akceptuje stanowisko oskarżyciela publicznego, iż ustalone na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego okoliczności sprawy nie wskazują na realizację przez osoby reprezentujące firmę (...) sp. z o.o. znamion przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Prokurator w zakresie w jakim było to możliwe zebrał kompletny w sprawie materiał dowodowy i prawidłowo go ocenił. Sąd w kontekście zebranego materiału dowodowego w pełni podzielił stanowisko Prokuratora i nie dopatrywał się w nim żadnego błędu.

Postępowanie było prowadzone starannie i rzetelnie, zgromadzono materiał dowodowy konieczny do wydania słusznej decyzji – wnioski są racjonalne i logiczne, a w konsekwencji brak jest wystarczających podstaw do kwestionowania prawidłowości i słuszności wydanego postanowienia.

Nie powielając treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia należy jednak podkreślić, na co uwagę zwrócił również Prokurator, że oszustwo jest czynem znamionującym się umyślnością działania sprawcy,

a co więcej nawet, zaliczanym do tzw. celowościowej odmiany przestępstw kierunkowych, co oznacza, że nie jest możliwe popełnienie go z innym zamiarem jak tylko bezpośrednim, który obejmować powinien zarówno cel działania sprawcy, tj. osiągnięcie korzyści majątkowej, jak i sam sposób działania zmierzający do osiągnięcia (zrealizowania) tego celu,

tj. doprowadzenie innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd, albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania (tak np. postanowienie SN z dnia 04 stycznia 2011 r., sygn. akt III KK 181/10, OSNKW 2011/3/27; wyrok SN z dnia 11 października 2011 r., sygn. akt V KK 81/11, Lex nr 1044082; wyrok SN z dnia 11 lutego 2009 r., sygn. akt III KK 245/2008, KZS 2009/6/29).

Sprawca oszustwa nie tylko więc musi chcieć uzyskać korzyść majątkową, lecz musi także chcieć użyć w tym celu określonego sposobu działania lub zaniechania. W związku z tym do przestępstwa oszustwa nie dochodzi zarówno wtedy, jeżeli jeden z przedstawionych elementów nie jest objęty świadomością sprawcy, jak i wówczas, jeżeli któregoś z nich sprawca nie chce, lecz tylko się nań godzi.

Ustalając więc wypełnienie znamion strony podmiotowej tego przestępstwa należy bezwzględnie wykazać, że sprawca obejmował swoją świadomością i zamiarem bezpośrednim (kierunkowym) nie tylko to, że wprowadza w błąd inną osobę (czy też wyzyskuje jej błąd), ale także i to, że doprowadza ją w ten sposób do niekorzystnego rozporządzenia mieniem –

i jednocześnie chce wypełnienia tych znamion (tak np.: wyrok SN z dnia 19 lipca 2007 r., sygn. akt V KK 384/2006, KZS 2008/1/28; wyrok SN z dnia 03 kwietnia 2007 r., sygn. akt III KK 362/2006, KZS 2007/10/8).

W ocenie Sądu, w realiach niniejszej sprawy brak jest przesłanek do przyjęcia, że przedstawiciele spółki (...) sp. z o.o. działali

z zamiarem doprowadzenia pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem.

Kwestią przedmiotowo istotną wymagającą ustalenia w rozpatrywanym przypadku było stwierdzenie, z jakim zamiarem potencjalny sprawca działał w czasie domniemanego przestępstwa, to jest w trakcie prowadzenia współpracy gospodarczej z pokrzywdzonymi (do chwili rozporządzenia przez pokrzywdzonych mieniem na jego rzecz).

Bezsporną w sprawie jest okoliczność, że pokrzywdzeni nie otrzymali całego należnego im wynagrodzenia za wynajmowany (...) sp. z o.o. sprzęt budowlany. Z tego tylko faktu nie można jednak wyprowadzić wniosku, iż działanie to wyczerpuje znamiona przestępstwa oszustwa. Jak wynika z treści zawartych w aktach śledztwa zeznań B. N. (2), F. A. oraz B. N. (1) (k. 3-4, 126, 128, t. I) współpraca gospodarcza spółki z pokrzywdzonymi początkowo układała się pomyślnie, zaś problemy z płatnościami na ich rzecz pojawiły się znacznie później. Trudności te doprowadziły w rezultacie do ogłoszenia upadłości

z możliwością zawarcia układu przez firmę (...) sp. z o.o., przekształconej następnie w upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, wreszcie -na wniosek syndyka sądowego- do umorzenia postępowania upadłościowego z uwagi na brak środków na pokrycie dalszych kosztów prowadzenia tego postępowania (k. 206-207, 352, 437-439, t. II). Jak słusznie podkreśla Prokurator, z zeznań pokrzywdzonych

w tym w szczególności B. N. (2) oraz F. A. wyraźnie wynika, że pokrzywdzeni wiedzieli o kłopotach finansowych (...) sp. z o.o. Na pogarszającą się sytuację płatniczą firmy jednoznacznie wskazują problemy z regulowaniem bieżących należności wobec podwykonawców, z czego pokrzywdzeni zdawali sobie sprawę, tym bardziej że dotychczas spółka terminowo wypełniała swoje zobowiązania. Pokrzywdzeni jako profesjonalni przedsiębiorcy, działający na rynku usług budowlanych, z pewnością orientują się w specyfice prowadzenia działalności gospodarczej w tym sektorze usług, nie sposób zatem uznać, że nie zdawali sobie sprawy, z tego co oznacza postępujące wstrzymywanie przez kontrahenta wypłaty należności na rzecz kolejnych podwykonawców. Pomimo tego kontynuowali współpracę ze spółką, licząc na uregulowanie wymagalnych płatności. Co również istotne, pokrzywdzony B. N. (2) przyznał, że członek zarządu spółki

K. W. osobiście przekazywał wykonawcom część pieniędzy na poczet zaległych należności (k. 4, 126, t. I). Ponadto dokumenty zawarte w aktach postępowania 4 Ds. 1226/10 potwierdzają, że (...) sp. z o.o. wyraził zgodę na cesję na rzecz podwykonawców części swoich wierzytelności wobec inwestora głównego, co skutkowało uregulowaniem niektórych zaległości finansowych (4 Ds. 1229/10, t. IV, k.692,698, 721, 722, 724, 726, 727).

W tych okolicznościach oskarżyciel publiczny słusznie uznał, iż nie sposób było wykazać przedstawicielom (...) sp. z o.o. zamiaru oszustwa na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, ustalone okoliczności sprawy wskazują bowiem jasno, że osoby reprezentujące spółkę podejmowały próby uregulowania zaległych zobowiązań wobec swoich podwykonawców, zaś skarżący - o czym mowa poniżej - nie wskazali w tym zakresie żadnych nowych, istotnych faktów, które mogłyby zostać zbadane przez prowadzącego postępowanie.

Skarżąca B. N. (1) wyjaśniła, że zamiar oszustwa uprawdopodobnia to, iż (...) sp. z o.o. początkowo wywiązywał się z ustalonych terminów płatności, by później po rozszerzeniu współpracy od połowy 2008 r. móc oszukać ją na większe zlecenia. Pokrzywdzona dodała również, że w chwili zawierania umowy kontrahent nie poinformował jej o swoim zadłużeniu, wręcz przeciwnie początkowo zapewniał ją o swojej dobrej kondycji finansowej. Ponadto skarżąca nie sformułowała żadnych zarzutów dotyczących kompletności materiału zebranego w toku postępowania przygotowawczego, jak również nie przywołała przy tym żadnych nowych okoliczności lub faktów, ani też nie wskazała nowych istotnych źródeł dowodowych, uzasadniających uchylenie zaskarżonego orzeczenia. Twierdzenia skarżącej przedstawione w zażaleniu pozbawione są w ocenie Sądu merytorycznych argumentów, stanowiąc w istocie jedynie dowolną polemikę z ustaleniami dokonanymi przez Prokuratora.

Na aprobatę nie zasługuje również stanowisko zaprezentowane w zażaleniach B. N. (2) i F. A.. Skarżący podnoszą w ich treści, iż (...) sp. z o.o. posiadał - otrzymane od firmy (...) sp. z o.o. - środki finansowe na ich wynagrodzenia, jednak wydatkował je na rzecz podmiotów nie realizujących w rzeczywistości usług na rzecz spółki. Wobec powyższego skarżący złożyli wnioski o przeprowadzenie dowodu z historii rachunków bankowych (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. oraz dowodu z historii rachunków bankowych podmiotów na rzecz, których (...) sp. z o.o. wydatkowała środki pieniężne otrzymane od firmy (...) sp.

z o.o. Przeprowadzenie wymienionych dowodów jest w ocenie Sądu zbędne i nie ma w niniejszej sprawie znaczenia, w kontekście wykazania realizacji znamion przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. Jak wskazuje Prokurator, w ustosunkowaniu się do treści wniosków dowodowych skarżących, wymienione dowody wskazywać mają de facto na okoliczności, które już zostały udowodnione zgodnie z twierdzeniami pokrzywdzonych. Przeprowadzone śledztwo wykazało bowiem ponad wszelką wątpliwość, że sytuacja finansowa (...) sp. z o.o.

w okresie w okresie od 2008 r. do maja 2009 r. była zła. Równocześnie, ani z akt śledztwa, ani z akt postępowania upadłościowego i zawartych

w nich sprawozdań syndyka masy upadłości nie wynika, aby miało dochodzić do usuwania majątku z (...) sp. z o.o.

Reasumując Sąd Okręgowy uznał, iż słusznie Prokurator przyjął, że

w niniejszej sprawie brak jest znamion czynu zabronionego z art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., a w związku z tym na zasadzie art. 17 § 1 pkt. 2 k.p.k. zasadnie umorzył przedmiotowe śledztwo.

Mając powyższe na uwadze, zażaleń skarżących nie uwzględniono

i zaskarżone postanowienie utrzymano w mocy.